

Sygn. akt III AUa 406/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Beata Górską (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 r. w Szczecinie

sprawy G. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 marca 2015 r. sygn. akt VI U 240/14

1. oddala apelację,

2. zasądza od ubezpieczonego G. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Beata Górską SSA Urszula Iwanowska SSA Zofia Rybicka-Szkibiel

Sygn. akt III A Ua 406/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 stycznia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił G. C. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż łączny udokumentowany okres ubezpieczenia wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 26 lat, 11 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jednakże ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999 r. nie udokumentował okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku w wymiarze co najmniej 15 lat.

W odwołaniu od decyzji G. C. wskazał, iż spełnia wszystkie przesłanki nabycia prawa do emerytury i pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w zaskarżonej decyzji. Ponadto organ rentowy wskazał, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych świadectw pracy w warunkach szczególnych.

Wyrokiem z dnia 12 marca 2015r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

G. C. urodził się w dniu (...) W dniu 29 lipca 2013 r. złożył wniosek o emeryturę, ubezpieczony nie był członkiem OFE.

Na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił 26 lat, 11 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 25 czerwca 1971r. wnioskodawca ukończył zasadniczą szkołę zawodową uzyskując zawód ślusarz -mechanik.

W okresie od 1 września 1969r. do dnia 31 października 1975r. wnioskodawca pracował w (...) Zakładach (...) w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując pracę ślusarza.

W tym okresie zatrudnienia wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie od 24 października 1972r. do dnia 17 czerwca 1974r.

W dniu 20 lutego 1975r. wnioskodawca uzyskał uprawnienia spawacza acetylotlenowego stopnia I. W dniu 26 lipca 1975r. G. C. uzyskał uprawnienia spawacza elektrycznego.

W okresie od dnia 7 listopada 1975r. do dnia 14 listopada 1975r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Fabryce (...) w Oddział w C. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza. W tym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał jedynie prace polegające na spawaniu elektrycznym i gazowym.

W okresie od dnia 19 listopada 1975r. do dnia 21 sierpnia 1978r. wnioskodawca był pracownikiem Przedsiębiorstwa Budownictwa Rolniczego w C. w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgodnie z umowami o pracę z dnia 19 listopada i 2 grudnia 1975r. wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku ślusarza - spawacza. G. C. wykonywał wtedy obowiązki ślusarza i spawacza.

W okresie od dnia 21 sierpnia 1978r. do dnia 30 lipca 1985r. G. C. był zatrudniony w Ośrodku Sportu i Rekreacji w C. w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 21 sierpnia 1978r. wnioskodawca zawarł z pracodawcą umowę o pracę na stanowisku ślusarza. Z dniem 1 stycznia 1979r. powierzono mu obowiązki brygadzysty brygady ślusarzy. W okresie od dnia 21 sierpnia 1978r. do dnia 30 lipca 1985r. G. C. wykonywał obowiązki ślusarza, a czasami spawacza.

W okresie od dnia 2 sierpnia 1985r. do dnia 13 lutego 1991r. G. C. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C. w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgodnie z umową o pracę z dnia 2 sierpnia 1985r. wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku ślusarza - spawacza. G. C. wykonywał wtedy obowiązki ślusarza, spawacza, a czasami ślusarza -zbrojarza.

W okresie od dnia 1 marca 1995r. do dnia 29 kwietnia 1995r. wnioskodawca był zatrudniony u T. L. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza spawając pojemniki metalowe. W tym okresie zatrudnienia wnioskodawca wykonywał jedynie prace polegające na spawaniu elektrycznym i gazowym.

W okresie od dnia 1 października 1996r. do dnia 8 listopada 1997r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) s.c. w Z.. Od dnia 1 października 1996r. wnioskodawca zawarł z pracodawcą umowę o pracę na stanowisku

spawacza w wymiarze 1/2 etatu. W dniu 6 stycznia 1997r. wnioskodawca zawarł z pracodawcą umowę o pracę na stanowisku spawacza w wymiarze 1/2 etatu. Od dnia 1 października 1997r. G. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz. Jedynie w okresie od dnia 1 października 1997r. do dnia 8 listopada 1997r. G. C. wykonywał obowiązki spawacza w pełnym wymiarze czasu pracy spawając naczepy i przyczepy.

Na wstępie rozważań, Sąd Okręgowy podkreślił, iż stosownie do przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) prawo do wcześniejszej emerytury jest szczególnym przywilejem, którego uzyskanie zostało obwarowane szeregiem warunków i tylko w przypadku ich spełnienia ustawodawca przewidział możliwość odstąpienia od wymogu osiągnięcia powszechnie obowiązującego wieku emerytalnego. Ten szczególny charakter świadczenia nie zezwala na stosowanie wykładni rozszerzającej przy interpretacji przepisów określających przesłanki nabycia prawa do tzw. wcześniejszej emerytury.

Wskazał również na przepis art. 32 ust. 1 w zw. z art. 46 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w świetle którego, ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., będącemu pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż 65 lat. Według ust. 2 tego artykułu, dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stosownie do brzmienia art. 32 ust. 4 ustawy wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których przysługuje wcześniejsza emerytura, ustalany jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia stosuje się je do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 tego rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej „wykazami”. Warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie § 3 tego rozporządzenia jest wykazanie „wymaganego okresu zatrudnienia”, za który uważa się okres wynoszący dla mężczyzn 25 lat, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. W okresach tych praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2). Okres pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. § 1 ust. 2 stanowi, iż właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Przepis § 4 rozporządzenia stanowi, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia (25 lat), w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie w myśl art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32-34, 30 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn (pkt 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (pkt 2). Emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego lub złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu

państwa (art. 184 ust. 2). Prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy może nabyć ubezpieczony, który przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykazał się wymaganym w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresem zatrudnienia (25 lat), w tym co najmniej 15 laty pracy w szczególnych warunkach oraz osiągnął wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat.

W ocenie Sądu Okręgowego poza sporem pozostawał fakt, iż G. C. na dzień wydania zaskarżonej decyzji osiągnął wiek emerytalny uprawniający go do skorzystania z wcześniejszej emerytury i że posiada okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze ponad 26 lat. Poza sporem pozostawało również spełnienie przez ubezpieczonego takiej przesłanki warunkującej nabycie prawa do emerytury jak niepozostawanie członkiem OFE. Nie stanowiły pomiędzy stronami kwestii spornej również kolejne okresy zatrudnienia wnioskodawcy. Spornym pozostawał jedynie charakter zatrudnienia G. C., a mianowicie to czy ubezpieczony pracował w poszczególnych zakładach w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy powołał przepis, § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412), w świetle którego, osoba ubiegająca się o emeryturę powinna przedstawić dokumenty stwierdzające okresy uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokość. W § 22 ust. 1 rozporządzenia wskazano, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: 1) legitymacja ubezpieczeniowa; 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia. W ust. 2 wskazano, że jeżeli ustawa przewiduje możliwość udowodnienia zeznaniami świadków okresu składkowego, od którego zależy prawo lub wysokość świadczenia, dowód ten dopuszcza się pod warunkiem złożenia przez zainteresowanego oświadczenia w formie pisemnej lub ustnej do protokołu, że nie może przedłożyć odpowiedniego dokumentu potwierdzającego ten okres.

Sąd Okręgowy podkreślił, że po wniesieniu przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego i skierowaniu sprawy do sądu, sprawa o emeryturę – uprzednio administracyjna – staje się sprawą cywilną, rozpoznawaną według przepisów o postępowaniu odrębnym w sprawach z zakresu pracy i ubezpieczeń społecznych, w którym stosownie do treści art. 473 k.p.c. nie mają zastosowania ograniczenia dowodowe dotyczące dopuszczalności dowodów z zeznań świadków i przesłuchania stron. Stąd też okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być tutaj udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w k.p.c. (por. uzasadnienie wyroku SN z 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439; wyrok SN z 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNP 1996/16/239).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych oraz z zeznań wnioskodawcy wynika, iż w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca pracował jako spawacz w Fabryce (...) (od 7 do 14 listopada 1975r.), u T. L. (od 1 marca do 29 kwietnia 1995r.) oraz w Przedsiębiorstwie (...) w Z. (od 1 października do 8 listopada 1997r.). W okresie od 1 października 1996r. do 30 września 1997r. wnioskodawca był zatrudniony także na stanowisku spawacza w Przedsiębiorstwie (...) w Z., jednakże była to praca w wymiarze połowy etatu (k 21), co wyklucza zaliczenie tego okresu zatrudnienia do pracy w warunkach szczególnych.

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, zdaniem Sądu I instancji, nie można ustalić, iż wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C., ani w Ośrodku Sportu i Rekreacji w C. zwłaszcza, że zeznania wnioskodawcy oraz świadka K. C. dotyczące tych okresów zatrudnienia okazały się niewiarygodne. Z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych, w tym z umów o pracę, licznych angaży, kart obiegowych, kwestionariuszy oraz ze świadectw pracy jednoznacznie wynika, iż w obu tych okresach zatrudnienia wnioskodawca nie pracował wyłącznie jako spawacz, ale też jako ślusarz. W tej sytuacji

Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom wnioskodawcy i świadka którzy twierdzili, iż G. C. w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał jedynie obowiązki spawacza. Początkowo wnioskodawca twierdził, iż w obu wymienionych zakładach prace metalowe polegające na przygotowywaniu elementów do spawania wykonywali ślusarze. Świadek K. C. zeznał jednak, iż ani w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C., ani w ośrodku Sportu i Rekreacji w C. nie było ślusarzy. Po zeznaniach świadka wnioskodawca stwierdził, iż prace metalowe wykonywali jedynie uczniowie (...). Twierdzenie to, w ocenie Sądu I instancji, jest niewiarygodne choćby z uwagi na ograniczony wymiar czasu pracy uczniów. Ponadto w kontekście zeznań świadka K. C. o braku osób zatrudnionych na stanowisku ślusarza i w świetle zasad doświadczenia życiowego oraz logiki oczywistym jest, że prace metalowe wykonywał także wnioskodawca zatrudniony jako ślusarz-spawacz. Podkreślić należy, iż świadek nie potrafił odpowiedzieć na pytanie kto przygotowywał wnioskodawcy elementy do spawania, ani jakie rzeczy G. C. spawał, co nie pozwala uwierzyć mu, iż stale mógł obserwować pracę wnioskodawcy. Ponadto świadek zeznał, iż wnioskodawca pracował tylko na hali. Tymczasem z zeznań wnioskodawcy wynika, iż w (...) w C. pracował spawając metalowe elementy w chlewniach, oborach, a potem na budowach domów mieszkalnych spawał i montował barierki i poręcze. W Ośrodku Sportu i Rekreacji wnioskodawca spawał zaś w dłuższym okresie czasu stalową konstrukcję hotelu, wykonywał ogrodzenia i wykonywał inne prace na rzecz Gminy C.. Ostatecznie nawet wnioskodawca przyznał, iż zdarzało się, że przygotowywał materiały do montażu, a wykonywanie ogrodzeń wiązało się także z innymi niż spawanie czynnościami.

W oparciu o zebrane w sprawie dowody z dokumentów w postaci umów o pracę, angaży, kart obiegowych, kwestionariuszy i świadectw pracy nie można wskazać żadnego okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C. i w Ośrodku Sportu i Rekreacji w C., w którym wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywałby jedynie prace spawacza. Sąd Okręgowy podkreślił, że trudno też zakwestionować wiarygodność wystawionych przez pracodawców bezpośrednio po zakończeniu stosunków pracy świadectw pracy, których treść znajduje odzwierciedlenie w dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych, a nadto nie była wcześniej kwestionowana przez wnioskodawcę.

Z treści dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w (...) w C. i w OSiR w C. wynika, iż w zakładach tych wnioskodawca wykonywał prace ślusarza, spawacza, a czasami ślusarza - zbrojarza.

Sąd Okręgowy powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego, który wielokrotnie wskazywał, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex Nr 509022). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A i B, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Mając na uwadze powyższe stwierdził, że do prac wykonanych przez ubezpieczonego w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. i załącznika do tego rozporządzenia można zaliczyć jedynie okresy zatrudnienia w Fabryce (...) (od 7 do 14 listopada 1975r.), u T. L. (od 1 marca do 29 kwietnia 1995r.) oraz w Przedsiębiorstwie (...) w Z. (od 1 października do 8 listopada 1997r.). Jedynie w tych okresach wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym – wymienione w pozycji 12, działu XIV (prace różne), wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd Okręgowy podkreślił, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego o uprawnieniu do emerytury na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decyduje łączne spełnienie przez pracownika wszystkich warunków określonych w tym przepisie, a nie jego przekonanie, że charakter lub warunki pracy wystarczają do uznania jej za wykonywaną w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 21 listopada 2001 r. II UKN 598/00 OSNP 2003/17/419). Zdaniem Sądu Okręgowego, praca wnioskodawcy nie może zostać uznana za pracę w warunkach szczególnych, z tego tylko powodu, iż w odczuciu ubezpieczonego pracował on bardzo ciężko w szkodliwych warunkach. O zakwalifikowaniu wykonywanych czynności jako zatrudnienia w szczególnych warunkach decyduje tylko i wyłącznie umieszczenie ich w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wśród prac wymienionych w dziale, w którym pracował wnioskodawca.

W ocenie Sądu nie można kwestionować faktu, że wnioskodawca pracował w trudnych warunkach, w narażeniu na hałas, zadymienie, zapylenie. Jednakże nie każde zatrudnienie w narażeniu na niekorzystne dla zdrowia czynniki, takie jak hałas przekraczający dozwolone normy, zapylenie, opary chemiczne, wysokie temperatury lub zmienne warunki atmosferyczne stanowi pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalno – rentowej. Zgodnie z ugruntowanym poglądem Sądu Najwyższego nawet praca w bezpośrednim sąsiedztwie osoby zatrudnionej na stanowisku w warunkach szczególnych nie uprawnia do emerytury w obniżonym wieku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008r., I UK 192/07, OSNP 2009/5-6/79).

Ustalony w sprawie stan faktyczny, Sąd Okręgowy oparł na podstawie niebudzących wątpliwości Sądu oraz stron dowodów z dokumentów. Szczególne znaczenie mają jego zdaniem, dokumenty zgromadzone w aktach osobowych wnioskodawcy oraz w aktach organu rentowego. Podkreślił, iż dowody z dokumentów sporządzonych przez osoby uprawnione, w ramach ich kompetencji, w czasie rzeczywistym zdarzeń, których dotyczą mają większą moc dowodową niż zeznania świadka i wnioskodawcy, z samej istoty dotknięte niepamięcią oraz błędami w postrzeganiu i odzwierciedlaniu rzeczywistości. W niniejszej sprawie na treść zeznań wpływ miała niewątpliwie motywacja, jaką była chęć uzyskania świadczeń emerytalnych. Z przyczyn wskazanych już wyżej zeznania wnioskodawcy i świadka K. C. Sąd uznał za niewiarygodne w zakresie, w jakim twierdzili, iż G. C. pracował w (...) i OSiR jedynie jako spawacz. Wobec cofnięcia przez wnioskodawcę na rozprawie w dniu 12 marca 2015r. wniosku o przesłuchanie świadka Z. K. Sąd pominął dowód z jego zeznań.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony. Apelujący wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego tj. art. 184 i art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego, poprzez przyznanie prawa do emerytury z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych na stanowisku spawacza elektrycznego i gazowego w zakresie prac wykonywanych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, względnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, dopuszczenie zawnioskowanych dowodów z przesłuchania świadków na okoliczność zatrudnienia w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C. oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji w C. na stanowisku spawacza elektrycznego i tlenowego. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu apelujący podniósł, że nie zgadza się z wyrokiem i poprzedzającą go decyzją. Jego zdaniem w okresie zatrudnienia i świadczenia pracy zarówno

w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C. jak i Ośrodku Sportu i Rekreacji w C. stale wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracę, polegającą na spawaniu elektrycznym i gazowym, która sklasyfikowana została w wykazie A dziale XIV pkt. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Apelujący powołując się na dwa orzeczenia Sądu, podkreślił że do zakresu prac spawalniczych zalicza się nie tylko spawanie lecz szereg czynności uprzednich i następujących od wykonania których uzależnione jest prawidłowe i zupełne wykonanie spawania.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchylając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. W pisemnych motywach zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał, jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustalaniu. Sąd Apelacyjny ustalenia sądu pierwszej instancji w całości uznał i przyjął jako własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania obecnie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX nr 558303). Również rozważania prawne, które skłoniły sąd pierwszej instancji do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji są trafne i nie naruszają prawa materialnego. Sąd Apelacyjny nie znalazł przy tym podstaw do uznania słuszności zarzutów apelacji stanowiącej jedynie polemikę z prawidłowymi i wnikliwie uargumentowanymi motywami zapadłego orzeczenia.

W kontekście przedmiotu sporu trzeba zaznaczyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 ustawy emerytalnej prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 24 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 24 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008/5-6/81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008/21-22/328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 ustawy emerytalnej, należy stwierdzić, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące są przy tym są stopień uciążliwości owych czynników oraz wymagania wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Jedynie jeśli czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu.

Z powyższych względów wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale musi zostać wykazane w sposób niezbity i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości. Dokonując oceny materiału dowodowego sprawy trzeba mieć na uwadze, że zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień lub wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga zawsze dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 1998 r., II UK 440/97). Sąd odwoławczy akcentuje przy tym, że nawet dokument w postaci świadectwa pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem abstrakcyjnym, w tym sensie, że treści z niego wynikające choćby były wątpliwe w świetle innych dowodów, należy bezwarunkowo przyjmować za prawdziwe. Świadectwo pracy w szczególnych warunkach, podobnie jak i inne dowody, podlega weryfikacji co do zgodności z prawdą w kontekście całokształtu materiału dowodowego, gdyż podmiot

wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 21 kwietnia 2004 r., II UK 337/03, OSNP 2004/22/392; 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005/11/161; 22 czerwca 2005 r., I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90; 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006/19-20/306; 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, LEX nr 447272). Wiadomym jest przy tym, że dla celów ustalenia pracy w warunkach szczególnych znaczenie ma nie tyle nazewnictwo zajmowanych stanowisk, lecz faktyczne ich zajmowanie. Gdy więc z całokształtu ujawnionych w sprawie faktów wynika, że praca nie była świadczona w warunkach szkodliwych przez cały wskazywany w nim okres, to stwierdzenie takie nawet gdy jest zawarte w świadectwie pracy, uznać trzeba za skutecznie podważone w tym zakresie. Z drugiej zaś strony godzi się zważyć, że także w razie przeprowadzenia dowodów z zeznań świadków, nie mogą one, choćby ze względu na znaczny upływ czasu, stanowić wystarczająco pewnego źródła dla rekonstrukcji faktów o rodzaju zatrudnienia, warunkach pracy i płacy oraz pozostałych niezbędnych okoliczności, w szczególności, gdy dotychczas przedłożone dokumenty takich nie potwierdzają.

Na kanwie tej sprawy kwestią wymagającą rozstrzygnięcia jest czy ubezpieczony G. C. wykazał staż 15 lat pracy w szczególnych warunkach dla potrzeb nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, przy czym w świetle zarzutów apelacji oś sporu skoncentrowała się zasadniczo wokół okresu zatrudnienia w dwóch zakładach pracy tj. Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w C. i w Ośrodku Sportu i Rekreacji w C., kiedy to zajmował stanowiska ślusarza – spawacza, ślusarza, ślusarza - zbrojarza i czasami spawacza. Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że na okoliczność faktycznie wykonywanej przez odwołującego pracy sąd pierwszej instancji przeprowadził szczegółowe postępowanie dowodowe, w tym z dokumentacji pracowniczej, jaka zachowała się ze spornego okresu oraz zeznań zawnioskowanego przez ubezpieczonego świadka i przesłuchał ubezpieczonego. Właściwa ocena tego materiału dowodowego doprowadziła Sąd Okręgowy do precyzyjnych ustaleń co do zakresu faktycznych obowiązków G. C., w tym również warunków w jakich praca była wykonywana. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, sąd pierwszej instancji oceniając materiał dowodowy i rozstrzygając w sprawie, nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. W sprawie tej wyjaśnione zostały wszystkie istotne okoliczności sprawy, a do tych przede wszystkim należała kwestia zakresu obowiązków ubezpieczonego oraz ich wymiaru w czasie pracy ubezpieczonego. Sąd Okręgowy zrealizował wszystkie normy obowiązujące przy ocenie zgromadzonego materiału dowodowego, logicznie oraz zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego uzasadniając wywiedzione wnioski prawne.

W oparciu o dokumentację z akt osobowych G. C., ze spornego okresu zatrudnienia, jak również treść zeznań samego ubezpieczonego i świadka Sąd Okręgowy wyprowadził jedyne słuszne ustalenie, że praca ubezpieczonego nie polegała na wykonywaniu pracy spawacza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony w spornym okresie wykonywał również prace ślusarza. Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu apelującego, że wykonywane prace, których Sąd Okręgowy nie uznał za prace wykonywane w warunkach szczególnych były to prace przygotowawcze do spawania.

Z istniejącego dokumentarnego materiału dowodowego wynika, że pracodawca nie potwierdził, aby w spornych okresach ubezpieczony wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Brak stosownego świadectwa pracy w warunkach szczególnych w tym przypadku jawi się jako nieprzypadkowy.

Przytoczona dokumentacja osobowa ubezpieczonego, wbrew temu co twierdzi apelujący, nie nasuwa wątpliwości co do jej wiarygodności. Odzwierciedla bowiem w sposób precyzyjny i szczegółowy przebieg zatrudnienia ubezpieczonego oraz powierzonych mu obowiązków. W tym stanie rzeczy, potwierdzeniem zatrudnienia ubezpieczonego w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy nie mogą być wyłączenie zeznania świadków o których przesłuchanie wnosił ubezpieczony. Przede wszystkim zeznania ubezpieczonego nie podważyły prawdziwości dokumentacji źródłowej ze spornego okresu zatrudnienia, w tym jej autentyczności, a nawet nie uprawdopodobniły przyczyn ewentualnych nieprawidłowości w treści tej dokumentacji. Poza tym cechuje je znaczny stopień ogólnikowości i brak spójności nawet z ostatecznie prezentowanym stanowiskiem ubezpieczonego i zeznaniami świadka. Z powyższych przyczyn Sąd Apelacyjny negatywnie odniósł się do wniosku ubezpieczonego o przesłuchanie kolejnych świadków.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego, po jego ponownej analizie, Sąd Apelacyjny przyjął zatem, że ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, a w konsekwencji nie spełnił jednej z koniecznych przesłanek z art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Prezentowane w apelacji zarzuty okazały się więc nieuzasadnione, a ponieważ brak jest też innych podstaw do wzruszenia trafnego rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji, które sąd odwoławczy bierze pod rozwagę z urzędu, apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono w całości.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Apelacyjny orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 108 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów ustalono w oparciu o § 2 ust. 1 punkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j. t. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

SSA Zofia Rybicka Szkibieli SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górska